

Aan
de gemeenteraad

Datum 25 mei 2021
Zaaknummer 2021-0068890
Betreft Vaststellen Regionale energiestrategie 1.0

Vergadering van

Portefeuillehouder: Rik van der Linden
Begrotingsprogramma Duurzaam en Innovatief Dordrecht
Pijler Fysieke Leefomgeving
Kernteam/Opgave: Opgaven - Duurzame Stad
Auteur: Joost Leemans
E-mail: jm.leemans@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Ronald Kooman
Openbaar: Ja

Voorgesteld besluit

de Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0 vast te stellen.

Raadsvoorstel

Wat is het doel?

In 2019 werd het Nederlandse Klimaatakkoord gepubliceerd. In het akkoord staat hoe Nederland de afspraken uit de klimaatovereenkomst van Parijs nationaal gaat uitwerken. De RES 1.0 heeft grondslag in dit bestuurlijk afgesproken Klimaatakkoord. De decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) hebben ingestemd met de uitvoering van het Klimaatakkoord.

Het doel is om onze nationale CO₂-uitstoot in 2030 met 49% te verminderen vergeleken met 1990. Dit is een belangrijke stap voor het lange termijn doel om in 2050 tenminste 95% minder CO₂ uit te stoten. De energietransitie is een belangrijke opgave om deze doelen te bereiken.

Voor een deel van deze opgave is Nederland opgedeeld in 30 energieregio's. Het Klimaatakkoord heeft de 30 energieregio's als doel gesteld om in 2030 samen 35 TWh aan duurzame elektriciteit grootschalig op te wekken en 1,5 miljoen bestaande gebouwen aardgasvrij te maken. In de Regionale Energiestrategie 1.0 (RES 1.0) beschrijft elke regio de eigen keuzes en afwegingen in relatie tot de bijdrage aan het gestelde doel voor 2030.

Wat zijn per beslispoint de argumenten en wat is hierop de toelichting?

Op basis van de RES 1.0 Drechtsteden doen wij ten behoeve van de nationale opgave een bod van 0,37 TWh^[1] aan duurzame energieopwekking in 2030. Het bod bestaat uit een hoge inzet op zon op dak (0,21 TWh), zonnepanelen in restructuimten (0,02 TWh) en grootschalige opwekking van zonne-energie en windenergie in vier uitwerkingsgebieden (0,11 TWh)^[2].

Daarnaast doen wij een bod om voor 2030 tenminste 12.000 maar liever 25.000 aanvullende woningequivalenten in de regio aardgasvrij maken door middel van aansluiting op een warmtenet.

Ook willen wij tenminste 20% minder energie gebruiken in de gebouwde omgeving ten opzichte van 2020 en willen we bijdragen aan de verduurzaming van de mobiliteitssector.

De RES 1.0 Drechtsteden is opgesteld door de zeven gemeenten, Provincie Zuid-Holland en de waterschappen Hollandse Delta en Rivierenland. Het is voor ons belangrijk om keuzes te maken die gebaseerd zijn op gedegen analyses en kunnen rekenen op een breed draagvlak in onze samenleving. Een praktische aanpak met een 'gezonde dosis nuchterheid' staat hierbij centraal. Deze RES 1.0 is een strategische verkenning. De opgaven en ambities uit de RES krijgen juridische status in de verankering in het instrumentarium van de Wet Ruimtelijke Ordening of Omgevingswet.

Beoogd effect

Een betaalbare, betrouwbare, duurzame en rechtvaardige energievoorziening, waarbij de balans met onze regionale en lokale economie, leefbaarheid en kwaliteit van landschap en natuur voorop staat. We spelen hiermee actief in op kansen voor onder andere werkgelegenheid en het versterken van onze sociaal economische positie. Verder leveren de activiteiten op het gebied van energiebesparing, mobiliteit en duurzame warmte een belangrijke bijdrage aan het verbeteren van de luchtkwaliteit in de stad en aan natuurherstel door het verminderen van de stikstofbelasting op de Biesbosch.

Argumenten

Gekozen aanpak is eerlijk en realistisch

Onze regio is qua oppervlakte de kleinste energieregio van het land en bovendien een sterk verstedelijkt gebied. Dit betekent dat er ten opzichte van grotere en minder verstedelijkte energieregio's minder ruimte is voor grootschalige opwek van elektriciteit. Tegelijk willen wij wel onze verantwoordelijkheid nemen door (binnen onze mogelijkheden) een eerlijk en realistisch deel van de landelijke opgave van 35 TWh op ons te nemen.

We zetten fors in op de opwek van elektriciteit op daken

Voor onze verstedelijkte regio is het niet meer dan logisch om fors in te zetten op de opwek van elektriciteit op daken en in restruimtes. Zonnepanelen op daken van woningen, bedrijven, kantoren en maatschappelijke instellingen en in restruimtes kunnen binnen onze regio cumulatief leiden tot een enorme potentie aan op te wekken zonne-energie. Alle energie die op deze manier wordt opgewekt hoeft bovendien niet in open landschappen te worden gerealiseerd.

Ons gebied is kansrijk voor warmtenetten

Waar de compactheid en bevolkingsdichtheid van onze regio het grootschalig opwekken van elektriciteit bemoeilijkt, bieden onze regionale kenmerken juist kansen met betrekking tot de warmtetransitie. De dichte bebouwing en ruime aanwezigheid van warmtebronnen maakt het toepassen van een warmtenet namelijk kansrijk.

Iedereen heeft mee kunnen denken en mee kunnen werken aan de RES 1.0

De RES 1.0 is tot stand gekomen na een uitgebreid participatietraject, waarbij de samenleving centraal stond. In het proces richting de RES 1.0 hebben we onderzocht hoe we tot een realistisch en gedragen bod en aanpak kunnen komen. Een bod en aanpak die niet alleen aansluiten bij de mogelijkheden van onze regio, maar ook bij de wensen en ideeën van onze inwoners. Ons doel was om wederzijds begrip te creëren voor elkaars standpunten en ideeën.

Uw zienswijze op de concept RES (oktober 2020) is meegenomen in het proces richting de RES 1.0

De gemeenteraad heeft vorig jaar een zienswijze gegeven op de concept RES. In deze zienswijze werd aandacht gevraagd voor het tegen gaan van de verglazing van de groene buitenruimte door het gebruik van landbouw- en natuurgronden voor zonneweides. De raad heeft aangegeven dat in de RES 1.0 de volgende voorkeursvolgorde moet zijn aangebracht bij de aanleg van zonneweides:

- 1^e het benutten van alle mogelijkheden voor de aanleg van zonne-energie installaties op daken en gevels vervolgens;

- 2^e het benutten van de mogelijkheden op onbenutte ruimten binnen het bebouwd gebied en pas als laatste;
- 3^e onbenutte ruimten in het buitengebied te benutten voor de opwek van zonne-energie, waarbij gronden met landbouw- en natuurdoelen niet gebruikt mogen worden voor de aanleg van zonneweides.

Daarbij is tevens aangegeven dat gronden in het buitengebied die in aanmerking komen voor landbouw en natuurdoelen niet gebruikt mogen worden voor de aanleg van zonneweides.

De zienswijze is in het proces/de RES 1.0 op het eiland van Dordrecht verwerkt door het sterk in te zetten op de realisatie van zon op (bedrijfs)daken. Dit is in lijn met de prestatielijn "zonnige vooruitzichten" van de opgave Duurzame stad. Verder wordt het landbouwgebied ten oosten van de A16, behoudens voor kleine pv projecten op daken en/of binnen de bestaande bouwvlakken, uitgesloten voor de ontwikkeling van zon- en windprojecten. Het gebied ten westen van de A16 is aangeduid als uitwerkingsgebied. In deze zone zijn duurzame energieprojecten mogelijk. Waarbij nieuwe zonnenvelden aan dienen te sluiten bij de bedrijfsactiviteiten en infrastructuur. Om dit te bereiken zijn in de RES een aantal criteria opgenomen ten aanzien van het handhaven van de verkavelingsstructuur, de ruimtelijke inpassing en de afstand en ligging ten opzichte van de in het gebied aanwezige bebouwing. Verdere uitwerking op weg naar realisatie zal lokaal plaatsvinden waarbij de plannen voorgelegd worden aan college en raad.

[1] In de concept-RES werd het bod weergegeven in Petajoule (PJ). In deze RES 1.0 zijn wij aangesloten bij de eenheid die landelijk wordt gehanteerd, namelijk TerraWattuur (TWh). Het bod van 0,37 TWh zoals opgenomen in de RES 1.0 komt overeen met 1,33 PJ.

[2] Zon op kleine daken wordt niet tot ons bod gerekend. In de Drechtsteden gaan we uit van de opwekking van 0,07 TWh aan zonne-energie op kleine daken in 2030.

Wat zijn kanttekeningen en/of risico's bij dit voorstel?

Randvoorwaarden voor de energietransitie zijn nog niet op orde

Op dit moment is (landelijke) wet- en regelgeving nog in ontwikkeling en zijn er op onderdelen onvoldoende uitvoeringsmiddelen, subsidies en andersoortige (financiële) regelingen om de energietransitie volledig te realiseren. Met oog hierop kiezen wij in deze tussenfase voor een aanpak waar wij inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties stimuleren en faciliteren, om stappen te zetten waar het nu wél kan of op basis van geldende wetgeving noodzakelijk is. Ook maken we bewust een pas op de plaats met betrekking tot stappen die nog niet haalbaar en betaalbaar gezet kunnen worden.

Investeringskosten netimpact

De elektriciteits- en gasnetten zijn door de energietransitie ingrijpend aan het veranderen. Om alle ontwikkelingen te faciliteren en betaalbaar te houden, is het noodzakelijk om naar het totale energiesysteem te kijken. Door de systeemefficiëntie te vergroten, wordt de gemiddelde benutting van het net verbeterd. De netimpact analyse die ten behoeve van de RES 1.0 is uitgevoerd door netbeheerder Stedin beschrijft de impact van de RES op de energie-infrastructuur en geeft een eerste inzicht in de financiële investeringen die hier voor Stedin mee samenhangen.

Beperken van de opwarming van de aarde

De RES 1.0 geeft invulling aan de afspraken in het Klimaatakkoord. De realisatie van het Klimaatakkoord komt echter langzaam op gang en we liggen momenteel niet op schema om de gewenste CO₂-reductie te halen. Ook zal een nieuw kabinet besluiten of en hoe Nederland het doel van 49% minder CO₂-uitstoot in 2030 bijstelt naar 55%. Het is dan ook waarschijnlijk dat er aanvullende stappen nodig gaan zijn om deze doelstellingen te behalen én de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 maar maximaal 2 graden Celsius.

Welk (participatie)proces is doorlopen om tot dit voorstel te komen?

De RES 1.0 is tot stand gekomen na een uitgebreid participatietraject, waarbij de samenleving centraal stond. Zie voor een toelichting over het gevoerde participatieproces de bijlagen B, C en D. In het proces richting de RES 1.0 hebben we onderzocht hoe we tot een realistisch en gedragen

bod en aanpak kunnen komen. Een bod en aanpak die niet alleen aansluiten bij de mogelijkheden van onze regio, maar ook bij de wensen en ideeën van onze inwoners. Ons doel was om wederzijds begrip te creëren voor elkaars standpunten en ideeën.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Concept RES (okt 2020)

Hoe wordt dit betaald?

De vaststelling van de RES 1.0 heeft op zichzelf geen directe financiële consequenties. De uitvoering van de RES 1.0 valt primair onder de regie en verantwoordelijkheid van de gemeenten. De uitvoering zal vanwege de benodigde inzet, capaciteit en investeringen wel aanvullende financiële middelen vergen.

Besluitvorming over aanvullende activiteiten en financiële middelen hangt samen met aanvullende financiële middelen vanuit het Rijk en loopt altijd volledig via de lokale besturen en bij voorkeur via de reguliere planning & control cyclus. Financiële consequenties kunnen bovendien per organisatie verschillen omdat ze afhankelijk zijn van de lokale bestuurlijke afwegingen en keuzes. Of en hoeveel middelen er ter beschikking worden gesteld, blijft dus nadrukkelijk een lokale bestuurlijke afweging.

In Dordrecht gaan we vanuit de huidige opgave aan de slag met het verder uitwerken van de benodigde inzet in het kader van de RES 1.0. Om de beoogde resultaten te realiseren moeten in de volgende collegeperiode keuzes gemaakt worden over de daarvoor gewenste omvang en inzet. Daarbij realiseren wij ons ook dat we voor de juiste instrumenten en middelen onze gemeente ook deels afhankelijk van de keuzes van een nieuw kabinet.

Wat is het vervolg op het raadsbesluit?

Lokale borging van de RES 1.0

De RES 1.0 is een beleidsdocument en omvat ambities en een aanpak die perspectief en kansen biedt. De RES 1.0 is ontwikkeld op basis van input vanuit betrokken partijen, inhoudelijke onderzoeken en het participatieproces. De opgehaalde gedeelde conclusies zijn verwerkt in dit document. De uiteindelijke keuzes en het mandaat voor de uitvoering ligt bij de gemeenten, provincie en waterschappen. Vanwege de relatie met het Klimaatakkoord, vraagt de RES 1.0 om commitment op het *wat* en is er lokaal maatwerk mogelijk op het *hoe*.

De plannen uit de RES 1.0 kunnen worden uitgevoerd nadat ze zijn vastgelegd in het gemeentelijke en provinciale beleid en regels voor de leefomgeving. De decentrale overheden zijn zelf verantwoordelijk voor deze borging in de eigen lokale beleidskaders. De borging van de RES 1.0 in het lokale beleid is een proces waar ruimte is voor lokale bestuurlijke afwegingen en zorgvuldige afstemming met lokale ambities uit aangrenzende domeinen.

Kwantificeren benodigde organisatie

Het uitvoeren van onze energiestrategie vergt inzet op energiebesparing, de opwekking van duurzame energie, de verduurzaming van mobiliteit én de warmtetransitie. Om dit allemaal in goede banen te leiden, is het belangrijk om in de komende jaren te zorgen voor een goede organisatie, aansturing en uitwerking. Het is van belang om te komen tot een organisatie die passend is voor de opgave, maar tegelijk ook rekening houdt met de financiële situatie waarin de decentrale overheden zich bevinden.

Momenteel werken wij met de buurgemeenten en regio samen om de benodigde organisatie verder te concretiseren en kwantificeren. Deze uitwerking zal leiden tot een bestuurlijk voorstel, waarin u wordt gevraagd om aanvullende middelen beschikbaar te stellen. Het voorstel zal sterk gerelateerd zijn aan de aanvullende middelen die het Rijk via het gemeentefonds beschikbaar stelt ten behoeve van de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord.

Tweejaarlijkse herijking van de RES

De RES 1.0 wordt vastgesteld door de zeven gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van de twee waterschappen. Elke twee jaar herijken de decentrale overheden van iedere

energieregio de RES op grond van nieuwe inzichten, innovaties en ervaringen. Zo ontwikkelt de RES zich stapsgewijs.

Het college van Burgemeester en Wethouders

De raad van de gemeente DORDRECHT;

gezien het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders van 25 mei 2021 inzake Vaststellen Regionale energiestrategie 1.0;

gelet op artikel 160, lid 1 onder b van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

de Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0 vast te stellen.

Aldus besloten in de vergadering van

Bijlagen

1. RES 1.0 170521.pdf
2. Bijlage A. Onderbouwing bod.pdf
3. Bijlage B. Participatiestrategie RES 1.0 Drechtsteden.pdf
4. Bijlage C. Participatiestrategie zon en wind.docx.pdf
5. Bijlage D. Communicatie Participatieplatform Denk mee.pdf
6. Bijlage E. Landschap en ruimtegebruik.pdf
7. Bijlage F. Netimpact.pdf
8. Bijlage G. Onderzoekstraject Restruidte.pdf
9. Bijlage H. Onderzoekstraject zoekgebieden.pdf
10. Bijlage I. Warmte.pdf
11. Bijlage J. Kansen groen gas.pdf
12. Bijlage K. Omgevingsvisies.pdf